

Teresa Hackett
Electronic Information for Libraries-IP
teresa.hackett@eifl.net

Prawo autorskie i biblioteki: aktualne zagadnienia. Perspektywa EIFL

Streszczenie: *Electronic Information for Libraries (EIFL) [Informacja Elektroniczna dla Bibliotek — przyp. tł.] to międzynarodowa organizacja non-profit, która współpracuje z bibliotekami mając na celu zapewnienie dostępu do informacji cyfrowej w krajach rozwijających się i przechodzących transformację ustrojową. Program dotyczący prawa autorskiego i bibliotek, zwany EIFL-IP¹, wspiera zrzeszenie bibliotekarzy z krajów partnerskich, zajmujących się prawem autorskim, w propagowaniu sprawiedliwego systemu praw autorskich w celu zmaksymalizowania dostępu do wiedzy.*

Słowa kluczowe: *prawo autorskie, Electronic Information for Libraries, EIFL, biblioteki*

Prawo autorskie dotyczy kwestii, które są kluczowe podczas świadczenia usług bibliotecznych dla czytelników, takich jak dostarczanie dokumentów oraz digitalizacja. Współcześni bibliotekarze powinni być dobrze w nim zorientowani, aby móc pomagać czytelnikom w uzyskaniu odpowiedzi na powszechnie pojawiające się pytania o prawo autorskie oraz aby stać się liderami w promowaniu publicznego interesu bibliotek w debatach politycznych. Bibliotekarze EIFL włączają się w kształtowanie polityki międzynarodowej w ramach World Intellectual Property Organization (WIPO) [Światowej Organizacji Własności Intelektualnej — przyp. tł.], a ponadto angażują się w krajowe debaty o prawie autorskim po to, by działania współczesnych bibliotek oraz potrzeby bibliotek lokalnych w zakresie obsługi użytkownika opierały się o przepisy prawne. Niezbędne jest zatem śledzenie zmian zachodzących w prawie autorskim na całym świecie i implementowanie sensownych rozwiązań na grunt krajowy. EIFL wspiera biblioteki w krajach partnerskich w zdobywaniu aktualnej wiedzy i pozostawaniu w stałym kontakcie.

Czym jest EIFL?

Electronic Information for Libraries (EIFL) to międzynarodowa organizacja non-profit, która współpracuje z bibliotekami, mając na celu zapewnienie dostępu do informacji cyfrowej w krajach rozwijających się i przechodzących transformację ustrojową. EIFL zapoczątkowała swoją działalność w 1999 r. wynegocjowaniem przystępnych cen dostępu do komercyjnych czasopism elektronicznych dla bibliotek uczelni wyższych i naukowych w Europie Środkowej i Wschodniej. Od tamtej pory zakres jej działalności poszerzył się o inne programy i zadania, których idea jest zapewnienie dostępu do wiedzy w celu wspierania nauki i edukacji, badań naukowych, a także zrównoważonego rozwoju społeczeństw. Obecnie EIFL jest partnerem bibliotek i konsorcjów bibliotecznych w ponad 60 krajach rozwijających się i przechodzących transformację w Afryce, Azji, Europie oraz Ameryce Łacińskiej²³.

¹ Skrót IP w EIFL-IP oznacza "Intellectual Property".

² Podane w przypisach daty dostępu są datami weryfikacji i aktualizacji linków przez zespół redakcyjny „Biuletynu EBIB” [przyp. red.].

Program dotyczący prawa autorskiego i bibliotek, zwany EIFL-IP, propaguje sprawiedliwy i zrównoważony system praw autorskich, który wspiera biblioteki w zwiększaniu dostępu do wiedzy. Trzon tego przedsięwzięcia stanowią bibliotekarze z ponad 35 krajów partnerskich, którzy odbyli szkolenie z zakresu rzecznictwa i prawa autorskiego dla bibliotek⁴.

Dlaczego prawo autorskie jest ważne dla bibliotek

Rolą bibliotek jest zapewnienie społeczeństwu dostępu do informacji i wiedzy. Prawo autorskie określa warunki własności i rozpowszechniania wiedzy, dlatego stanowi przedmiot największego zainteresowania bibliotek i organizacji, które je reprezentują.

Prawo autorskie dotyczy kwestii, które są kluczowe dla usług oferowanych przez biblioteki, takich jak dostępność i cena książek, prawo zakupu książek zza granicy, prawo wypożyczania książek oraz innych materiałów. Ponadto reguluje podstawowe działania biblioteczne, takie jak zachowanie dziedzictwa kulturowego, dostarczanie dokumentów poprzez wypożyczenia międzybiblioteczne, dostarczanie pakietów materiałów edukacyjnych i naukowych, a także opracowywanie informacji w formie dostępnym dla osób niepełnosprawnych, np. dla osób niewidomych lub niedowidzących⁵.

Technologie cyfrowe sprawiły, że biblioteki, a także ludzie, zetknęli się bezpośrednio z uprawnieniami dysponentów praw autorskich, których zakres rozszerzał się na przestrzeni lat w odpowiedzi na rozwój tych technologii. W efekcie, dla bibliotek — pełniących rolę "pośredników wiedzy" — przepisy regulujące prawo autorskie stanowią coraz większe wyzwanie. Nowe usługi biblioteczne, takie jak wypożyczanie e-książek czy eksploracja tekstu i danych z treści⁶, przyczyniają się do powstawania konfliktów z wydawcami. Zbyt restrykcyjne prawo autorskie tworzy bariery prawne, które utrudniają sensowne korzystanie z zasobów w bibliotekach na użytek edukacji, badań naukowych czy rozwoju osobistego.

Działania bibliotekarzy w obszarze prawa autorskiego

Powszechnie spotykane w praktyce bibliotekarskiej są trzy sytuacje dotyczące prawa autorskiego.

Codzienna praca dostarcza bibliotekarzom wielu okazji do zetknięcia się z prawem autorskim, na przykład w sytuacjach związanych z zarządzaniem zasobami biblioteki i podczas świadczenia usług takich, jak realizacja zamówień kserograficznych dla czytelników czy przetwarzania dokumentów na formę cyfrową (digitalizacja).

³ Lista krajów, w których działa EIFL: Where we work. W: *EIFL* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/where-we-work>.

⁴ Lista bibliotekarzy działających w EIFL-IP: EIFL Copyright Librarians. W: *EIFL* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/eifl-copyright-librarians>.

⁵ Do takich przykładowych należą system Braille czy DAISY (Digital Accessible Information System).

⁶ Oparty o technikę komputerową proces pozyskiwania lub organizacji informacji pochodzącej z tekstu lub danych. Zob.: *Supporting Document T: Text Mining and Data Analytics in Call for Evidence Responses* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.ipo.gov.uk/ipreview-doc-t.pdf>.

Czerpiąc z tej wiedzy i doświadczenia, bibliotekarze mogą nieoficjalnie stać się nauczycielami prawa autorskiego dla siebie nawzajem, dla studentów oraz pracowników naukowych, którzy często zwracają się do biblioteki z pytaniami o prawo autorskie czy otwarte zasoby (ang. *open access*). Nierzadko również urzędnicy państwowi zajmujący się prawem autorskim są zainteresowani sposobem, w jaki krzyżują się ścieżki praktyki bibliotekarskiej i prawno-autorskiej.

Co więcej, bibliotekarze pełnią rolę skutecznych rzeczników w polityce sektora publicznego. Zawód bibliotekarza, w którego istnienie wpisana jest społeczna misja przyczyniania się do rozwoju wiedzy, obliguje do angażowania się w kształtowanie polityki, tak aby zalecenia i ramy prawne maksymalnie zwiększały dostęp do źródeł wiedzy dla czytelników bibliotek i całego społeczeństwa.

Biblioteki stanowią rzadki przykład grupy zorientowanej na dobro publiczne, której działania są przeciwwagą wobec silnego lobby dysponentów praw autorskich — Dr Guy Passach⁷.

Działanie w obrębie prawa autorskiego z korzyścią dla użytkowników: rozwiązania na świecie

Prawo do czytania dla osób niezdolnych do posługiwania się tekstem drukowanym (ang. *print disabled*)⁸ zawiera Traktat z Marrakeszu (ang. *the Marrakesh Treaty*) o dostępie osób niewidomych do utworów drukowanych, przyjęty w czerwcu 2013 r. przez państwa członkowskie WIPO. Stanowi on przykład tego, jak społeczność bibliotekarzy włącza się w kształtowanie polityki międzynarodowej⁹.

EIFL wspierała World Blind Union (WBU)¹⁰ [Światową Unię Niewidomych — przyp. tł.], organizację Knowledge Ecology International oraz ich sojuszników przez ponad pięć lat negocjacji w Genewie. Brała udział w Konferencji Dyplomatycznej w Marrakeszu, która przyjęła ten przełomowy traktat, umożliwiając międzypaństwową wymianę materiałów dla osób niewidomych, niedowidzących oraz osób z dysfunkcjami utrudniającymi zapoznanie się z drukiem.

⁷ OKEDIJI, R., PROSSER, W.L. *Legal and Policy Challenges for Libraries in the Age of Digital Books* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.ifla.org/files/assets/hq/presidents-program/papers/okediji.pdf>.

⁸ Osobami niezdolnymi do posługiwania się tekstem drukowanym (ang. *print disabled people*) są osoby niewidome lub niedowidzące, mające zaburzoną percepcję lub trudności w czytaniu (np. osoby z dysleksją) lub upośledzenie fizyczne utrudniające trzymanie książki.

⁹ Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled. W: WIPO — *World Intellectual Property Organization* [on-line]. June 27, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=301016. [Traktat z Marrakeszu mający na celu ułatwienie dostępu do publikacji osobom niewidomym, niedowidzącym oraz w inny sposób niezdolnym do posługiwania się tekstem drukowanym — przyp. tł.]

¹⁰ Wszystkie odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dn. 30.03.2014 r.

W 2014 r. EIFL, we współpracy z WBU, koncentruje się na następnym ważnym etapie¹¹, czyli ratyfikacji i wdrożeniu traktatu do krajowego systemu prawa autorskiego. (Traktat nabierze mocy prawnej po jego ratyfikacji przez co najmniej 20 państw członkowskich WIPO). Współpracując z bibliotekarzami specjalizującymi się w prawie autorskim, nawołuje do szybkich i efektywnych implementacji postanowień traktatu na poziomie krajowym, które zwiększą dostępność odpowiednich materiałów i zmienią życie osób niezdolnych do korzystania z tekstu drukowanego.

Do roku 2014 łącznie traktat podpisało 60 krajów (zasadniczo okazując swoje poparcie na arenie politycznej)¹². Jedną trzecią stanowią państwa partnerskie EIFL i są to: Bośnia i Hercegowina, Kambodża, Kamerun, Chiny, Etiopia, Ghana, Kenia, Litwa, Mali, Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nepal, Nigeria, Senegal, Sudan, Syria, Uganda i Zimbabwe.

Tworzenie bezpiecznej przyszłości cyfrowej dla bibliotek i archiwów

Ogólnoświatowe ulepszenie przepisów prawa autorskiego z korzyścią dla bibliotek i archiwów jest obecnie częścią programu pracy WIPO¹³. EIFL i jej kraje członkowskie, we współpracy z International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [Międzynarodową Federacją Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich — przyp. tł.] oraz International Council on Archives (ICA) [Międzynarodową Radą Archiwów — przyp. tł.], pracują intensywnie nad jedenastoma wybranymi zagadnieniami, do których należą m.in. przechowywanie dokumentów przez biblioteki i archiwa, wypożyczanie przez biblioteki, a także dzieła osierocone. Zagadnienia te stanowią podstawę przyszłej dyskusji w dokumencie roboczym¹⁴. Przedstawiciele pochodzący z krajów członkowskich WIPO¹⁵ debatuje nad wszystkimi wnioskami tak, aby komitet do spraw prawa autorskiego mógł przedstawić swoje zalecenia w międzynarodowym instrumencie prawnym dla bibliotek i archiwów na Zgromadzeniu Ogólnym WIPO (ang. *WIPO General Assembly*) w 2014 r.

W tym czasie organizacja EIFL będzie wyrażać swoje poparcie zarówno na poziomie krajowym, jak i na gruncie WIPO, aby uzyskać dla bibliotek jak najlepsze rozstrzygnięcia. Będzie prowadzić kampanię na rzecz wzrostu świadomości, podejmować interwencje publiczne oraz wspierać obecność bibliotekarzy EIFL na sesjach WIPO.

¹¹ EIFL looks forward to implementation of the Marrakesh Treaty. W: *EIFL* [on-line]. Marrakesh, June 17-28, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/eifl-looks-forward-implementation-marrakesh-treaty> [przyp. red.]

¹² Aktualna lista sygnatariuszy: WIPO-Administered Treaties: Contracting Parties/Signatories Marrakesh VIP Treaty. W: *WIPO — World Intellectual Property Organization* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://www.wipo.int/wipolex/en/wipo_treaties/parties.jsp?treaty_id=843&group_id=1.

¹³ Conclusions: document code SCCR/25/REF/CONCLUSIONS. W: *WIPO — World Intellectual Property Organization* [on-line]. Nov 26, 2012 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=222322.

¹⁴ Working Document Containing Comments on and Textual Suggestions Towards an Appropriate International Legal Instrument (in whatever form) on Exceptions and Limitations for Libraries and Archives. W: *WIPO — World Intellectual Property Organization* [on-line]. Dec 10, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=242388. [Dokument roboczy zawierający komentarze i sugestie tekstowe na rzecz odpowiedniego międzynarodowego narzędzia prawnego (w jakiegokolwiek formie) dotyczącego wyjątków i ograniczeń dla bibliotek i archiwów — przyp. tł.]

¹⁵ Urzędnicy z krajowych biur do spraw praw autorskich lub z przedstawicielstw dyplomatycznych w Biurze Organizacji Narodów Zjednoczonych w Genewie.

Nadchodząca reforma prawa autorskiego: modernizacja krajowych przepisów prawa autorskiego

Reforma prawa autorskiego wisi w powietrzu — to początkowe słowa raportu przygotowanego przez Copyright Review Committee [Komitet Rewizji Prawa Autorskiego — przyp. tł.], którego celem jest zidentyfikowanie barier blokujących innowacyjność w środowisku cyfrowym w Irlandii¹⁶. Kilka innych krajów, które również podjęły się rewizji swoich krajowych ustaw, realizuje wspólne zadanie dostosowania prawa autorskiego do warunków środowiska cyfrowego. Na przykład w Australii badana jest kwestia prawa autorskiego i ekonomii cyfrowej¹⁷. Estonia dostosowuje obowiązujące w tym kraju prawo własności intelektualnej (IP, ang. *intellectual property*) do współczesnych potrzeb¹⁸, a Polska przeprowadza reformy niezbędne dla rozwoju silnego społeczeństwa cyfrowego¹⁹. Rząd Wielkiej Brytanii wprowadza obecnie zalecenia, które mają zapewnić Wielkiej Brytanii *stosowne ramy ochrony własności intelektualnej wspierające innowacyjność i promujące wzrost ekonomiczny w erze cyfrowej*²⁰, natomiast Departament Handlu Stanów Zjednoczonych (ang. *U.S. Department of Commerce*) przeprowadza publiczne konsultacje w sprawie uaktualnienia polityki w zakresie prawa autorskiego w dobie Internetu²¹.

W grudniu 2013 r. Komisja Europejska (ang. *European Commission*) rozpoczęła konsultacje publiczne jako element nieustających wysiłków zmierzających do rewizji i modernizacji przepisów prawa autorskiego Unii Europejskiej, wliczając w to ograniczenia i wyjątki w prawie autorskim w epoce cyfrowej²². Europejski Komisarz ds. Rynku Wewnętrznego i Usług (ang. *Internal Market and Services Commissioner*) Michel Barnier powiedział: *W mojej wizji prawo autorskie to nowoczesne i efektywne narzędzie, które wspiera twórczość i innowacyjność, zapewnia dostęp — także międzypaństwowy — do*

¹⁶ *Modernising Copyright. A Report prepared by the Copyright Review Committee for the Department of Jobs, Enterprise and Innovation* [on-line]. Dublin, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.enterprise.gov.ie/en/Publications/CRC-Report.pdf>. [Modernizacja prawa autorskiego. Raport Komisji Rewizji Prawa Autorskiego sporządzony dla Departamentu Pracy, Przedsiębiorczości i Innowacji — przyp. tł.]

¹⁷ Copyright and the digital economy. W: *Australian Law Reform Commission* [on-line]. 30 May 2012 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.alrc.gov.au/inquiries/copyright-and-digital-economy>.

¹⁸ Libraries in Estonia take to the national airwaves with copyright. W: *EIFL* [on-line]. April 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/case-study-copyright-debate-estonia>. [Biblioteki w Estonii rozpoczynają nadawanie w krajowym eterze w sprawie prawa autorskiego — przyp. tł.]

¹⁹ Copyright reform in Poland: the need to address the issue of balanced limitations and exceptions. W: *EIFL* [on-line]. March 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/case-study-copyright-reform-poland>. [Reforma prawa autorskiego w Polsce: potrzeba rozważenia kwestii zrównoważonych ograniczeń i wyjątków — przyp. tł.]

²⁰ Implementing the Hargreaves review. W: *Intellectual Property Office* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.ipo.gov.uk/types/hargreaves.htm>. [Wdrażanie rewizji Hargreaves'a — przyp. tł.]

²¹ U.S. Department of Commerce Produces Comprehensive Analysis Addressing Copyright Policy, Creativity and Innovation in the Digital Economy. W: *Commerce.gov: United States Department of Commerce* [on-line]. July 31, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://goo.gl/XrB5mZ>. [Departament Handlu Stanów Zjednoczonych opracowuje wyczerpującą analizę dotyczącą polityki w zakresie prawa autorskiego, twórczości i innowacyjności w ekonomii cyfrowej — przyp. tł.]

²² Copyright — Commission launches public consultation. W: *Press Releases Database* [on-line]. Brussels, 5 December 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1213_en.htm. [Prawo autorskie — komisja rozpoczyna konsultacje publiczne — przyp. tł.]

wartościowych zasobów, zachęca do inwestowania oraz wzmacnia zróżnicowanie kulturowe. Nasza europejska polityka dotycząca prawa autorskiego musi iść z duchem czasu.

Bibliotekarze w krajach partnerskich EIFL przejmują inicjatywę w celu zapewnienia sobie miejsca w globalnym dialogu na rzecz zmian. W 2013 r. osiem projektów finansowanych przez EIFL w Armenii, Estonii, na Łotwie, w Mongolii, Polsce, Senegal, Ugandzie i Uzbekistanie pokazało pierwsze imponujące osiągnięcia, które zapewniły bibliotekom silną pozycję na gruncie propagowania takiego prawa autorskiego, które wspiera nowoczesne usługi biblioteczne oraz potrzeby lokalnych bibliotek w zakresie obsługi użytkowników²³. W rezultacie biblioteki uformowały koalicję, uzyskały fachową poradę prawną w sprawie nowelizacji prawa, wzięły udział w konsultacjach publicznych na temat prawa autorskiego, a media krajowe uznały je za „liderów myśli” w nowo powstałych zagadnieniach, takich jak e-książki. Politycy uznali rolę bibliotek w informacyjnym ekosystemie i docenili głos bibliotek w debatach politycznych na temat prawa autorskiego.

Zasoby i wsparcie EIFL-IP

EIFL stworzyło szereg wprowadzających w temat przewodników i praktycznych materiałów dotyczących aktualnych zagadnień, takich jak reguły prawa autorskiego dla bibliotek, dzieła osierocone, sposoby negocjowania z krajowymi organizacjami zbiorowego zarządzania zajmującymi się prawami do reprodukcji²⁴. Zakres programu dotyczącego prawa autorskiego i bibliotek, stworzonego we współpracy z Harvard's Berkman Center for Internet and Society [Ośrodkiem Berkmana do Spraw Internetu i Społeczeństwa w Uniwersytecie Harvarda — przyp. tł.], jest dostępny on-line nieodpłatnie, w ośmiu językach²⁵ oraz do kupienia w postaci podręcznika w języku angielskim²⁶.

Materiały te można swobodnie pobrać za strony internetowej na licencji Creative Commons, która zachęca użytkowników do tłumaczenia ich treści, rozpowszechniania, wielokrotnego wykorzystania oraz tworzenia na ich podstawie własnych tekstów.

EIFL prowadzi webinaria na temat prawa autorskiego w bibliotekach, a usługa HelpDesk zapewnia indywidualne poradnictwo oraz wsparcie w pytaniach o prawo autorskie bibliotekarzom z całej sieci EIFL.

Wnioski

Technologie informacyjne zmieniły oblicze usług bibliotecznych i dostarczyły nowych możliwości w obsłudze czytelników i ich społeczności. Jednocześnie środowisko cyfrowe stwarza nowe zagadnienia natury prawnej, które mogą zakłócić ważne czynności

²³ Advocating for improved copyright laws for libraries. W: *EIFL* [on-line]. 9 Jul 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/news/advocating-improved-copyright-laws-libraries>. [*Propagowanie ulepszonego prawa autorskiego dla bibliotek — przyp. tł.*]

²⁴ Przewodniki są dostępne na stronie: EIFL-IP Resources: tools and resources for library copyright issues. W: *EIFL* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: www.eifl.net/eifl-ip-resources.

²⁵ Arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, polskim, rumuńskim/mołdawskim, rosyjskim, serbskim, hiszpańskim.

²⁶ Copyright for Librarians. W: *EIFL* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/copyright-for-librarians>.

biblioteczne. Bibliotekarze powinni być dobrze zorientowani w temacie prawa autorskiego i zdolni do objęcia przywództwa w promowaniu bibliotek i ich roli w służeniu pomocą i dla dobra interesu publicznego w debatach prawno-autorskich. Niezbędne jest zatem śledzenie zmian zachodzących w prawie autorskim na całym świecie i implementowanie sensownych rozwiązań na grunt krajowy. EIFL wspiera biblioteki w krajach partnerskich w zdobywaniu aktualnej wiedzy i pozostawianiu w stałym kontakcie.

Bibliografia:

1. Lista krajów, w których działa EIFL: Where we work. W: *EIFL* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/where-we-work>.
2. Lista bibliotekarzy działających w EIFL-IP: EIFL Copyright Librarians. W: *EIFL* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/eifl-copyright-librarians>.
3. *Supporting Document T: Text Mining and Data Analytics in Call for Evidence Responses* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.ipo.gov.uk/ipreview-doc-t.pdf>.
4. OKEDIJI, R., PROSSER, W.L. *Legal and Policy Challenges for Libraries in the Age of Digital Books* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.ifla.org/files/assets/hq/presidents-program/papers/okediji.pdf>.
5. Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled. W: *WIPO — World Intellectual Property Organization* [on-line]. June 27, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=301016. [Traktat z Marrakeszu mający na celu ułatwienie dostępu do publikacji osobom niewidomym, niedowidzącym oraz w inny sposób niezdolnym do posługiwania się tekstem drukowanym — przyp. tł.]
6. EIFL looks forward to implementation of the Marrakesh Treaty. W: *EIFL* [on-line]. Marrakesh, June 17-28, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/eifl-looks-forward-implementation-marrakesh-treaty> [przyp. red.]
7. Aktualna lista sygnatariuszy: WIPO-Administered Treaties: Contracting Parties/Signatories Marrakesh VIP Treaty. W: *WIPO — World Intellectual Property Organization* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://www.wipo.int/wipolex/en/wipo_treaties/parties.jsp?treaty_id=843&group_id=1.
8. Conclusions: document code SCCR/25/REF/CONCLUSIONS. W: *WIPO — World Intellectual Property Organization* [on-line]. Nov 26, 2012 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=222322.
9. Working Document Containing Comments on and Textual Suggestions Towards an Appropriate International Legal Instrument (in whatever form) on Exceptions and Limitations for Libraries and Archives. W: *WIPO — World Intellectual Property Organization* [on-line]. Dec 10, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=242388. [Dokument roboczy zawierający komentarze i sugestie tekstowe na rzecz odpowiedniego międzynarodowego narzędzia prawnego (w jakiegokolwiek formie) dotyczącego wyjątków i ograniczeń dla bibliotek i archiwów — przyp. tł.]
10. *Modernising Copyright. A Report prepared by the Copyright Review Committee for the Department of Jobs, Enterprise and Innovation* [on-line]. Dublin, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.enterprise.gov.ie/en/Publications/CRC-Report.pdf>. [Modernizacja prawa autorskiego. Raport Komisji Rewizji Prawa Autorskiego sporządzony dla Departamentu Pracy, Przedsiębiorczości i Innowacji — przyp. tł.]
11. Copyright and the digital economy. W: *Australian Law Reform Commission* [on-line]. 30 May 2012 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.alrc.gov.au/inquiries/copyright-and-digital-economy>.
12. Libraries in Estonia take to the national airwaves with copyright. W: *EIFL* [on-line]. April 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/case-study-copyright-debate-estonia>. [Biblioteki w Estonii rozpoczynają nadawanie w krajowym eterze w sprawie prawa autorskiego — przyp. tł.]
13. Copyright reform in Poland: the need to address the issue of balanced limitations and exceptions. W: *EIFL* [on-line]. March 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/case-study->

- [copyright-reform-poland](#). [*Reforma prawa autorskiego w Polsce: potrzeba rozważenia kwestii zrównoważonych ograniczeń i wyjątków* — przyp. tł.]
14. Implementing the Hargreaves review. W: *Intellectual Property Office* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.ipo.gov.uk/types/hargreaves.htm>. [*Wdrażanie rewizji Hargreaves'a* — przyp. tł.]
 15. U.S. Department of Commerce Produces Comprehensive Analysis Addressing Copyright Policy, Creativity and Innovation in the Digital Economy. W: *Commerce.gov: United States Department of Commerce* [on-line]. July 31, 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://goo.gl/XrB5mZ>. [*Departament Handlu Stanów Zjednoczonych opracowuje wyczerpującą analizę dotyczącą polityki w zakresie prawa autorskiego, twórczości i innowacyjności w ekonomii cyfrowej* — przyp. tł.]
 16. Copyright — Commission launches public consultation. W: *Press Releases Database* [on-line]. Brussels, 5 December 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1213_en.htm. [*Prawo autorskie — komisja rozpoczyna konsultacje publiczne* — przyp. tł.]
 17. Advocating for improved copyright laws for libraries. W: *EIFL* [on-line]. 9 Jul 2013 [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/news/advocating-improved-copyright-laws-libraries>. [*Propagowanie ulepszonego prawa autorskiego dla bibliotek* — przyp. tł.]
 18. EIFL-IP Resources: tools and resources for library copyright issues. W: *EIFL* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: www.eifl.net/eifl-ip-resources.
 19. Copyright for Librarians. W: *EIFL* [on-line], [dostęp 30.03.2014]. Dostępny w: <http://www.eifl.net/copyright-for-librarians>.

Tekst udostępniony został na licencji [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 License](#). Udziela się zgody na kopiowanie, rozpowszechnianie oraz modyfikację tego tekstu pod warunkiem powołania się na EIFL. Tekst przetłumaczono za zgodą autorki. Podstawa tłumaczenia: HACKETT, T. *Copyright and libraries: what's new? The EIFL perspective*. W: *BOSNIACA — Journal of the National and University Library of Bosnia and Herzegovina* [on-line]. 2013, no. 18 [dostęp 30.03.2014]. ISSN 1512-5033. Dostępny w: <http://goo.gl/sr91Db>.

Tłumaczenie: Justyna Zawada (Stowarzyszenie EBIB)